

Bursa İli Spor Basın Görevlilerinin Nitelikleri ve Beklentileri (Bursa Örneği)

ÖZET

Günümüzde spor ve spor basını; toplumsal yapı ve yaşam içinde ekonomik, kültürel ve politik görevler üstlenmiştir. Bu görevlerin etkili ve verimli bir şekilde yerine getirilmesi ise ancak sağlıklı bir yapıya ve işlerliğe sahip olması ile mümkün olacaktır. Spor basınının işlevlerinin başında bireylere bilgi ve haber vermek gelmektedir. Bir ürün olarak haber ve bir süreç olarak haber verme, kuramsal ve haber verme etiği açılarından belli ölçütlere dayanmalı ve belli özellikler taşımalıdır. Bu ölçütlerin spor medyası mensupları tarafından değerlendirilmesinde ve nitelikli hale getirilmesinde hedef kitlenin ilgi ve bilgi düzeyiyle örtüşerek, önem, sadelik, açıklık, kesinlik, doğruluk gibi basının temel ilkelerini yansıtacak özelliklere sahip olması gerekmektedir (1). Bu gerekliliklerin varlığına dayanarak planlanan bu çalışmanın amacı; spor basınında yer alan ve spor haberleri ile ilgili olarak çalışan basın mensuplarının nitelik ve beklentilerinin neler olduğunu tespit etmek olarak belirlenmiştir.

Çalışmaya Bursa bölgesinde halen çalışmakta olan yaşları 20-58 arasında değişen 8'i bayan, 56'sı erkek olmak üzere toplam 64 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Gönüllüler tarafımızdan hazırlanan 40 soruyu içeren bir anket formu uygulanmıştır. Anketler verilen yanıtlar Excel MS programında yüzdesele olarak değerlendirilmiştir.

Dünyada ve ülkemizde geniş ilgi alanı olan sporda, spor haberciliğinin bu iş için eğitilmiş ve deneyimli kişiler tarafından yürütülmesinin sağlanması gerekmektedir. Böylece sporun kitlelere hedeflenen amaçlar ve ilkeler doğrultusunda bilinçli kanallarla ulaştırılması sağlanmış olacaktır. Yaptığımız bu çalışma sonucunda Bursa bölgesinde görev yapan spor medya çalışanlarının haber yapımında; haber gereklerine ve basın ilkelerine uygun olarak haber oluşturdukları, kendilerini geliştirmeye dayalı olarak teknolojiye yararlandıkları ve bu anlamda kendilerini başarılı buldukları, ancak daha fazla özel haklara sahip olmak istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların spor basınının uzmanlık gerektirdiğini belirterek, üniversitelerin basın-yayın bölümleri ile Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinin bu alana hizmet edecek eğitilmiş personelin sağlanması için iş birliği yapmaları gerektiğini vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Spor Basını, Spor Haberi

ABSTRACT

The Qualifications And Expectations Of Sport Press Officers In Bursa (Bursa Case Study)

Today's sport and sport press have undertaken economical, cultural and political functions through the social structure and life. The fulfilment of these function in a effective and productive manner will only be possible by having a healthy structure and function. The principal function of the sport press is to acknowledge and notify the individuals about the events. The news as being a product and informing the news as being the process, should be based on the definite criterions by the viewpoint of theoretical and the ethics of informing the news and should bear definite characteristics. When these criterions are evaluated and qualified by the members of the sport's world, they should have such characteristics that they reflect they fundamental principles of the press like the importance, simplicity, certainty, straightness covered by the interest and knowledge level of the target community (1).

The purpose of this study, which is planned by whitstanding on the presence of these necessities; has been aimed as to determine the qualifications and needs of the press members, who are found in sport press and work on the sport news.

8 ladies and 56 men, totally 64 volunteers, are between 20 and 58 years old and are still working in Bursa district, have attended to the study. A questionnaire, which contains 40 questions and has been prepared by us, has been applied for the participants. The answers given to the questionnaire have been evaluated as percentage by using Excel MS Software program.

**Şenay Koparan
Fusun Öztürk**

*Uludağ Üniversitesi Eğitim
Fakültesi Beden Eğitimi ve
Spor Bölümü*

İletişim Adresi
Şenay Koparan
Uludağ Üniversitesi Eğitim
Fakültesi Beden Eğitimi ve
Spor Bölümü
Görükle Kampüsü
Nilüfer / Bursa

Telefon
0224 294 06 85

It is necessary to ensure performing to sport news function in the sport business, which has a wide interest field throughout the world and our country, by the experienced staff and by the persons being trained for this function. Thus, the sport will be ensured to be transmitted to the community by the conscious channels within the direction of aimed purposes and principles. As the result of the study that we have performed, it can be said that the media workers of Bursa district prepared the news in accordance with news necessities and the press principles used the benefits of the technology directed at the improvement of the themselves and they found themselves as a succesful on this sense but they requested more private rights. Furthermore, it can be indicated that the participants mentioned about the necessity of the expertise for the sport press and they think that the press-publication divisions of universities should be in cooperation whit their Physical Training and Sport Divisions in order to obtain trained employees, which will give service to this field.

Key Words: Sport Press, Sport News

GİRİŞ

Spor günümüzde fizyolojik, psikolojik ve toplumsal açıdan organizmaya kazandırdığı pozitif etkilerin yanında kitleleri aynı zaman ve amaç için bir araya getiren önemli bir araç konumundadır (2). Günümüzün küçülen dünyasında haberleşme ve iletişim araçlarının artan etkinliği beraberinde sporu da etkileyerek kaçınılmaz bir gelişim ve etkileşim içine sokmaktadır. Bu etkileşim sürecinde "spor" olarak ifade edilen her türlü olay kitleleri hareketlendirmekte ve kitleler üzerinde yoğun bir ilgi uyandırmaktadır. Bu ilginin artışıyla paralel olarak "spor" basındaki yerini almaya başlamıştır.

19. Yüzyıldaki teknolojik gelişmelere bağlı olarak iletişim ve beraberinde spor müsabakalarının gazetelerde yayımlanmasına başlamıştır (3). 1891 yılından spor medyası yazılı basının arka sayfasında yer almıştır (4). Sanayi devrimi süreci ile hız kazanan bu gelişim süreci günümüzde spor ve spor basını, toplumsal yapı ve yaşamın vazgeçilmezleri arasına sokmuştur. Tüm bu gelişmeler umulandan büyük bir ilginin doğmasına neden olmuştur. Böylece spor basını medyadaki yerini önemli ölçüde arttırmaya başlamıştır. Daha önceleri ok, yay, çekiç, mızrak gibi aletler savunma ve saldırı, kano, kızak gibi ulaşım-taşıma amaçlı aletlerin spor için kullanılmaya başlanması ve sadece spor amaçlı araç gereçlerin yine kitlesel olarak üretilmeye başlaması büyük bir sanayi pazarını da doğurmuştur (5). Bu sanayii kolunu korumak ve geliştirmek için gerekli olan pazarın yaratılması ve geliştirilmesi kitle iletişim araçları ile desteklenmesine gereksinim duyulmuştur. Buna bağlı olarak da spor ile basın arasındaki ilişkiler geliştirilmiştir (1).

Günümüzde spor ve spor basını toplumsal yapı ve yaşam içinde; ekonomik, kültürel, politik görevler üstlenme konumuna gelmiştir. Bu görevleri etkili ve verimli bir şekilde yerine getirmesi ancak sağlıklı bir yapıya ve işlerliğe sahip olması ile mümkün olacaktır. Bir ürün olarak haber ve bir süreç olarak haber verme, kuramsal ve haber verme etiği açısından belli ölçütlerle dayanmalı ve belli özellikler taşınmalıdır. Haber ölçütleri genel çizgileriyle ele alındığında hedef kitlenin ilgi ve bilgi düzeyi ile örtüşme, önemlilik, sadelik, açıklık, kesinlik, doğruluk olarak sıralanmaktadır (1).

Spor basını gittikçe karmaşık hale gelen toplumsal yaşam içinde bireylere bilgi ve haber sunma görevini yerine getirmektedir. Bu görev spor basının işlevlerinin başında yer almaktadır. Spor basını; bireyler adına olayları ve olguları yorumlar, değerlendirir. Okuyucu kitlesi ile kamuoyu oluşturur veya oluşmuş kamuoyuna nasıl tepki vermesi gerektiğini söyler. Tepkileri gündemde tutar. Tepkilerden ilgilileri sorumluları haberdar eder. Spor basını bir parçası olduğu basının doğası gereği muhaliftir, eleştirir. Toplumsal bir olgu olmasından ötürü toplumsal ve kültürel özellikleri de bünyesinde barındıran sporu bir sonraki kuşaklara aktarır. Böylece dolaylı yollardan da olsa eği-

tim işlevini yerine getirir.

Spor bir insan olayıdır doğrudan - dolaylı bireyi, toplumu ve insanlığı etkiler. Spor basını ise; spor olayının iz düşümüdür. Bu izi nasıl düşerseniz öyle anlaşılır. Spor gazetecisi ise; spor olayını yeniden yaratan insandır. Spor gazetecisi yalınkat bir haber ve yorum vermenin ötesinde toplum ve insanlık önünde bir tür spor öğretmeni gibidir. Onun sorumluluğunu ağırlaştırır ve onun ahlakını keskinleştiren en önemli etmenlerden biridir. Spor gazetecisi; spor olayını spora ilişkin bir spor anlayışı veren kişidir. Spor bilincinin gelişmesini amaç bilen, sporun temelinde arınma ve aydınlanma bulunan bir hümanizm olarak anlatan, sporu bir yaşam biçimi, bir özgürlük ve yaşam hazzı olduğunu söyleyen aynı zamanda savunan kişidir. Araştırmacı, yaratıcı, toplumdaki sportif düzeyin ve beklentilerin daima önünde yer alan, toplumdaki spor anlayışını yükseltmeye çalışan sporu kaba, hoyrat, sert bir olay olarak değil sertlikteki incelik, bir güzellik ve bir fair play olarak algılayan anlatan kişidir. Spor dilini doğru kullanan ve spor olayının yapısına aykırı gelişmelere karşı güçlü bir tavır alan kişidir Böyle bir spor gazetecisi kendiliğinden dünyaya gelmez. O yetiştirilir daha doğrusu yaratılır. Spor gazetecisini yaratmayan toplumlarda spor gazetecileri sporun yozlaşmasına ve etik anlayışın kaybolmasına önemli katkıda bulunabilirler. Her toplumun gerek kendisi gerekse sporun evrenselliği çizgisinde tavır alabilen spor gazetecilerini yaratabilmesi gerekir. Böyle bir spor gazetecisinin var oluşu için bütün ölçütler ve amaçlar sporun yapısında hazır olarak bulunmaktadır (6).

Dünyada ve ülkemizde böyle geniş bir ilgi alanı olan sporda, spor haberciliğinin bu iş için eğitilmiş ve deneyimli bireyler tarafından yürütülmesinin sağlanması gerekmektedir. Böylece sporun kitlelere yukarıda belirtilen niteliklere sahip spor gazetecileri ve spor basını tarafından hedeflenen amaçlar ve ilkeler doğrultusunda bilinçli kanallarla ulaştırılması sağlanmış olacaktır. Bu düşüncelerin ışığı altında planlanan bu çalışma ile Bursa ilinde çalışmakta olan basın görevlilerinin nitelikleri ve beklentilerinin neler olduğunu belirlemeyi amaçladık.

MATERYAL VE METOD

Araştırmanın örneklemini Bursa ili yazılı ve görsel basında spor haberleriyle ilgili olarak çalışan 66 gönüllü oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan ve uzman görüşü alınan 40 soruluk bir anket ile toplanmıştır. Ankette kişisel bilgileri içeren 7, iş ortamı ile ilgili bilgileri içeren 16, sporla ilişkiye dayanan 11 ve meslekteki gelişim ile ilgili beklentileri içeren 6 soru yer almaktadır.

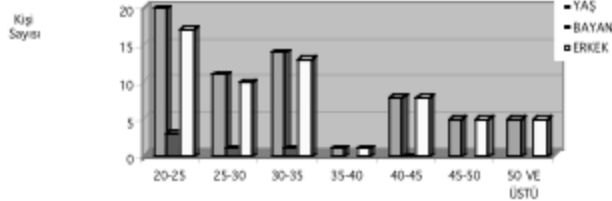
Elde edilen veriler Excel MS programında yüzdesel olarak değerlendirilerek yerel spor basını çalışanlarının nitelikleri ve beklentileri tespit edilmiştir.

BULGULAR

Aşağıda Bursa bölgesinde çalışmamıza katılan basın görevlilerinin nitelik ve ihtiyaçlarını belirten şekilleri yer almaktadır.

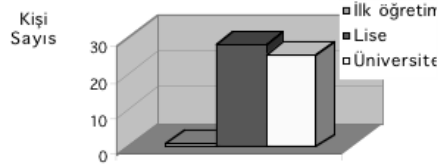
Şekil 1'de görüldüğü gibi çalışanların % 30'u 20-25 yaş, % 17'si 25-30 yaş, % 22'si 30-35 yaş, % 2'si 35-40 yaş, % 13'ü 40-45 yaş, % 8'i 45-50 yaş, % 8 ise 50 ve üstü oranındadır.

Şekil 1. Araştırma örneklemini oluşturan elit olmayan sporcuların bağlı bulunduğu takımlar.

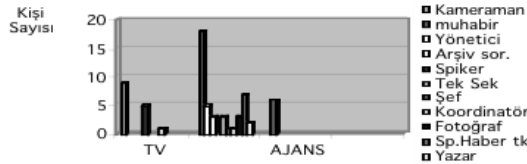
Şekil 2'de görüldüğü gibi eğitim durumları; ilkokul mezunu % 3, lise mezunu %52, üniversite mezunu % 45 oranındadır.

Şekil 2. Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımı.

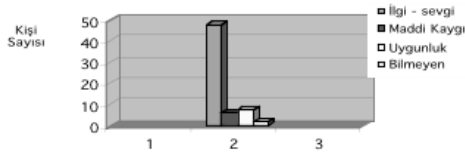
Şekil 3'te TV'de çalışanların % 60 kameraman, % 33 spiker, % 7 koordinatör, gazetede çalışanlarının % 42 muhabir, % 12 yönetici, % 7 arşiv sorumlusu, % 3 şef, % 3 koordinatör, % 7 fotoğrafçı, % 16 spor haber takipçisi, % 5 yazar, % 5'i de teknik sekreterdir.

Şekil 3. Katılımcıların çalıştığı kurum ve görevlerine göre dağılımı.

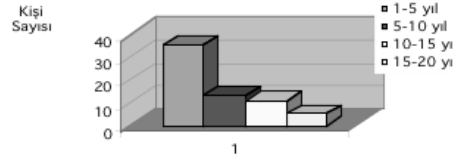
Şekil 4'te görüldüğü gibi kurumda çalışma nedeni olarak; ilgi-sevgi % 90, maddi kaygı % 6, uygunluk % 3, bilmeyen % 1 oranındadır.

Şekil 4. Bu alanda çalışma nedenlerine göre dağılımı.

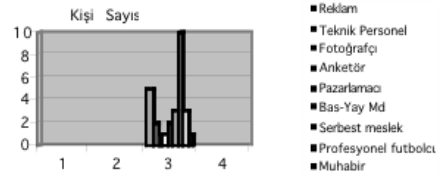
Şekil 5'te görüldüğü gibi çalışanların % 55'i 1-5 yıl, % 20'si 5-10 yıl, % 17'si 10-15 yıl, % 8'i 15-20 yıldır çalışmaktadır.

Şekil 5. Buldukları kurumda çalışma yıllarına göre dağılımı

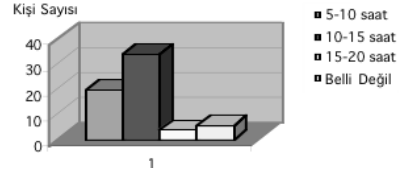
Şekil 6'da daha önce yapılan işlere göre; % 17'si reklamcı, % 7'si teknik personel, % 4'ü fotoğrafçı, % 4'ü anketör, % 7'si pazarlamacı, % 11 basın danışmanı, % 35'i serbest meslek, % 11'i profesyonel futbolcu, % 4'ü ise muhabirdir.

Şekil 6. Daha önce yaptıkları işlere göre dağılımı.

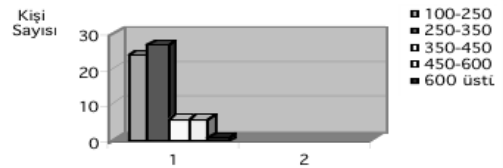
Şekil 7'de katılanların çalışma saatlerine göre; % 31'i 5-10 saat, % 9'u ise belli değil % 54'ü 10-15 saat, % 6'sı 15-20 saat çalışmaktadır.

Şekil 7. Günlük çalışma saatlerine göre dağılımı.

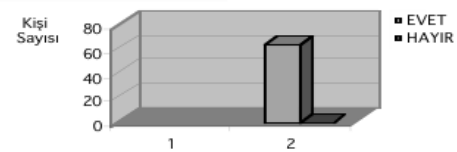
Şekil 8'de katılanların gelir dağılımlarına göre; % 38'i 100-250 milyon, % 42'si 250-350 milyon % 9'u 350- 450 milyon, % 9'u 450-600 milyon, % 2'si 600 milyonun üstündedir.

Şekil 8. Aylık ortalama gelirlerine göre dağılımı.

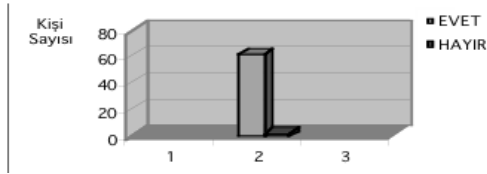
Şekil 9'da görüldüğü gibi çalışanların % 100 sosyal güvenceye sahiptirler.

Şekil 9. Sosyal güvence durumlarına göre dağılımı.

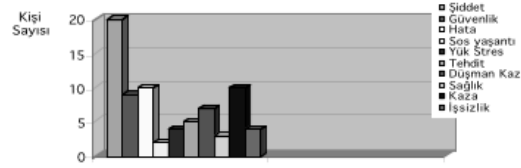
Şekil 10'da basın mensupları % 95 kendilerini başarılı, % 5 oranında başarısız bulmaktadırlar.

Şekil 10. Kendilerini işlerinde başarılı bulma durumlarına göre dağılımı.

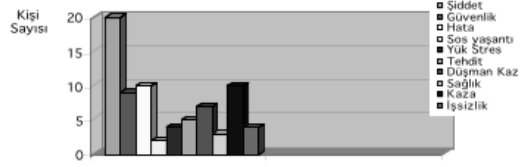
Şekil 11'de görüldüğü gibi % 27 şiddet, % 12 güvenlik, % 14 hata, % 3 sosyal yaşantı, % 5 yüksek stres, % 7 tehdit, % 9 düşman kazanma, % 4 sağlık, %14 kaza, % 5 işsizlik riskleridir.

Şekil 11. Meslekte risk olarak gördükleri durumlar.

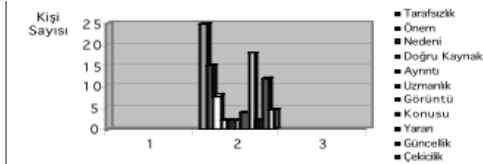
Şekil 12'de haber içeriği % 19, güncellik % 12, doğruluk % 20, basın ilkeleri % 12, taraftar % 3, kamuoyu % 11, yönetim % 2, ekip % 2, çekicilik % 14, hiçbirşey % 2, fanatizm % 1 oranındadır.

Şekil 12. Meslekte risk olarak gördükleri durumlar.

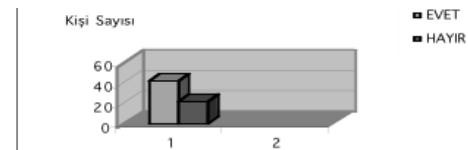
Şekil 13'te haber oluşumunda öncelik verilen değerler; tarafsızlık % 27, önem % 16, neden % 8, doğru kaynak % 2, ayrıntı % 2, uzmanlık % 2, görüntü % 4, konu % 19, yararı % 2 oranındadır.

Şekil 13. Haber hazırlarken öncelik verdikleri değerler.

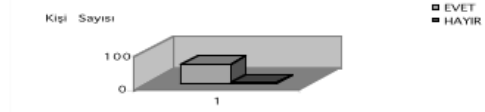
Şekil 14'te haber oluşumunda taraftardan etkilenme % 66, etkilenmeme % 34 oranındadır.

Şekil 14. Taraftarlardan etkilenme durumları.

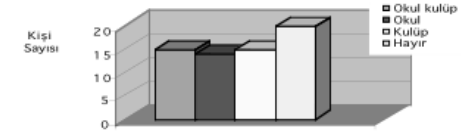
Şekil 15'te görüldüğü gibi teknolojiden yararlanma durumlarında % 95 evet, % 5'i hayır oranındadır.

Şekil 15. Teknolojiden yararlanma durumları.

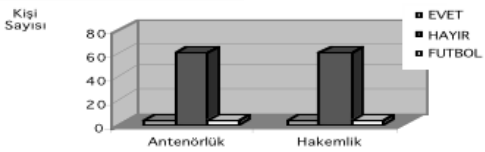
Şekil 16'da katılımcıların spor yapma oranına bakıldığında; % 32 hayır % 23 okul-kulüp, % 22 okul, % 23 kulüp olarak belirlenmiştir.

Şekil 16. Spor geçmişlerinin dağılımı.

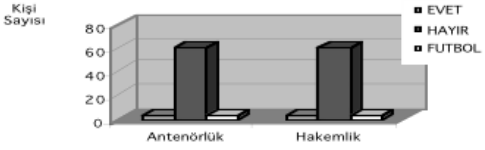
Şekil 17'de antrenörlük ve hakemlik belgesine sahip olma (futbol branşı) % 4, antrenörlük ve hakemlik belgesine sahip olmama % 96 oranındadır.

Şekil 17. Antrenörlük ve hakemlik belgesine sahip olma durumları.

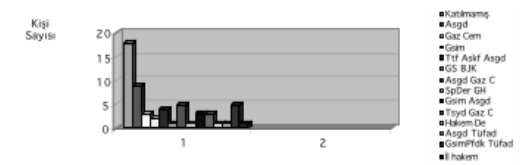
Şekil 18'de görüldüğü gibi; güreş % 3, atıcılık % 2, futbol % 21, basketbol % 3, yüzme % 3, atletizm % 7, tenis % 2, boks % 7, futbol - basketbol - güreş % 14, hentbol - voleybol - güreş % 10, futbol- basketbol- voleybol % 21, futbol - hentbol- güreş %12, futbol - basketbol % 7, hepsi % 5 oranındadır.

Şekil 18. Oyun kurallarını bildikleri spor dallarına göre dağılımı.

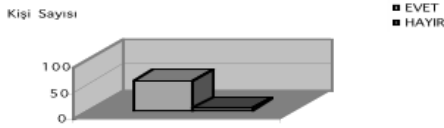
Şekil 19'da medya üyelerinin % 31 katılmamış, % 15'i ASGD, % 5 gazeteciler cemiyeti, % 2 Gsim, % 7 TTF-PSKF-ASGD, % 2 Spor gazetecileri Cemiyeti, % 2 İl Hakemleri bünyesinde, % 2 Hakem Derneği, % 2 Beşiktaş- Galatasaray kulübü bünyesinde, % 5 ASGD- Gazeteciler Cemiyeti, % 5 Gsim- ASGD, % 2 ASGD- TÜFAD, % 9 Gsim- PFKD oranındadır.

Şekil 19. Sporla ilgili kurs ve seminerlere katılma durumları.

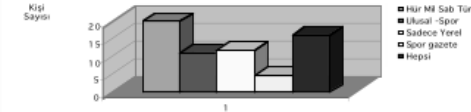
Şekil 20'de görüldüğü gibi uzmanlık gerekli değil % 14, uzmanlık gerekli % 86 oranındadır.

Şekil 20. Spor gazeteciliğinin uzmanlık alanı olması gerekliliğine inanma durumları.

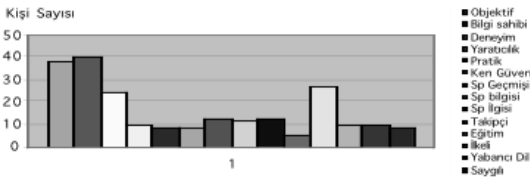
Şekil 21'de okunan gazeteler hürriyet- milliyet- sabah % 31, yerel gazeteler % 17, spor gazetesi % 8, ulusal - spor gazeteleri (hürriyet-milliyet- sabah- cumhuriyet- posta- star, fanatik- fotomaç) % 17, hepsi % 25 oranındadır.

Şekil 21. Düzenli olarak takip edilen gazetelere göre dağılımı.

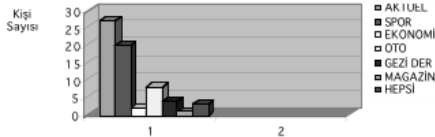
Şekil 22'de düzenli takip edilen dergiler; aktüel % 41, spor % 31, ekonomi % 3, oto % 12, gezi % 6, magazin % 2, hepsi % 5 oranındadır.

Şekil 22. Düzenli olarak takip edilen dergilerin dağılımı.

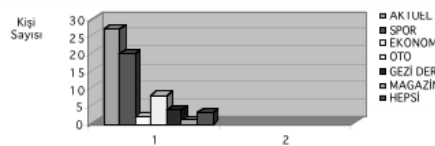
Şekil 23'te üye olunan dernekler ASGD % 24, ÇGD % 20, Gazeteciler Cemiyeti % 9, TYB % 9 ASGD- TÜFAD- ÇGD % 5, TSYD- ASGD- ÇGD % 11, Halkla İlişkiler % 3, belirtmeyen % 14 oranındadır.

Şekil 23. Düzenli olarak takip edilen dergilerin dağılımı.

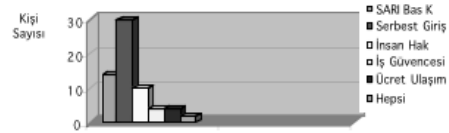
Şekil 24'de medyada sporla ilgili çalışanların sahip olması gereken nitelikler objektiflik % 17, bilgi sahibi olma % 17, deneyim % 11, pratik % 4, spor geçmişi % 6, eğitim % 12, spora olan ilgi % 6, kendine güven % 4, takipçi % 2, ikeli % 4, yabancı dil bilme % 4 saygı % 4 oranındadır.

Şekil 24. Medyada sporla ilgili çalışanların sahip olması gereken niteliklerin dağılımı.

Şekil 25'de görüldüğü gibi medyada sporla ilgili çalışmaların hangi haklara sahip olması gerektiği konusunda sarı basın kartı % 22, serbest giriş kartı % 47, insan hakları % 16, iş güvenliği % 6, ücretsiz ulaşım % 6, hepsi % 3 oranındadır.

Şekil 25. Medyada sporla ilgili çalışmaların hangi haklara sahip olması gerekliliğinin dağılımı

TARTIŞMA VE SONUÇ

21. yüzyılda sanayi haline gelmiş olan spor basını; sahip olduğu yapısal özellikleri, yayın politikaları, konu seçimi ve işleme gibi birçok etkenlerle işlevlerini sağlıklı bir biçimde yerine getirmektedir. Bu yüzyılın spor gazetecisi ise; daha iyi yetişmiş ve daha eğitilmiş olması gerekir. Çünkü spor gazetecisi sadık, bilgili, aceleci, tutkulu ve istekli bir kamuoyu ile karşı karşıyadır (7). Bu araştırma yerel basın görevlilerinin haber oluşumunda etkilendikleri faktörler arasında yer alan % 11 kamuoyundan, % 66 taraftar kitlesinden etkilenme olarak belirlenmiştir (Şekil. 12, 14).

Gazetecilik mesleğine girişte bir yaş haddi ve belirli bir eğitim düzeyi aranmalı ibaresi 19 Aralık 1975 yılında toplanmış olan basın komisyonu tarafından "basın mesleğine giriş düzenlemesi" başlığı altında belirtilmiştir (1). Çalışmamızda spor basın görevlilerinden % 30'u 20-25 yaş, % 17'si 25-30, % 22'si 30-35 yaş, % 12'si 35-40 yaş, % 13'ü 40-45 yaş, % 18'i 45-50 yaş ve % 8 ise 50 üstü yaşta. Basın görevlilerinin eğitim durumları ise % 3 ilköğretim mezunu, % 52 lise mezunu, % 47'sinin üniversite mezunu olduğu saptanmıştır (Şekil. 1, 2).

Gazetecilik mesleği artık uzmanlaşma devrindedir. Çağdaş gazeteciliğin en önemli yenilik ve başarısı uzmanlığa önem vermesidir. Gelişen üretim teknolojileri beraberinde uzmanlaşmayı da getirmiştir. Bu gelişim spor basınında da kendini göstermiştir. Spor basınında uzmanlaşma neden sonuç ilişkisi içinde uzmanlık ve tarafsızlık bir bütün olarak düşünülmüştür (1). Rastgele toplanan bilgilerle, kişisel deneylerle, alışkanlıklarla yürütülecek bir meslek değildir. Bilimsel disiplini olan ve uzmanlık eğitimi gerektiren bir meslektir (8). Yaptığımız çalışmada basın görevlileri de uzmanlık gerekliliği sorusuna % 95 oranında evet cevabı vermişlerdir (Şekil. 20).

Basın gelişen toplumun dinamizmini temsil ettiğine göre yeniliklere açık ve topluma hoş görüyü aşılama görevini ihmal etmemelidir. Spor basını ise; içinde bulunduğu toplumdan bir adım önde olmalı, toplumsal gelişme ve eğitim açısından öncü hatta önder rolü üstlenmelidir (1). Yaptığımız çalışmada teknolojiye yaralanma oranının % 95'lik bir düzeyde yüksek olması sevindiricidir (Şekil. 15).

Gazetecilik mesleğinin güç koşulları ele alındığında önemli risk faktörleri özellikle yerel basının gazetecilik faaliyetleri açısından içinde bulunduğu ortam ve durum İstanbul - İzmir basınına göre farklıdır. Gazetecilik faaliyetinin bulunduğu çevrenin dar bir çevre olması nedeniyle gazeteci ile hakkında yazı yazılan kişilerle sık sık karşı karşıya kalmaktadırlar (8). Çalışmamızda yerel spor medyası çalışanlarının % 86 oranında mesleğinin riskleri var mı sorusuna evet cevabı verdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca risk faktörleri olarak habere ulaşma sürecinde oluşabilecek trafik kazaları %14, şiddete maruz kalma %27, sağlık riski % 4, yüksek stres %5, düşman kazanma ve güvenlik % 21 olarak belirtmişlerdir (Şekil. 11).

Spor gazetecisinin spor bilgisi ve bu alanda kendini geliştirmesi gereklidir. Spor gazetecisi araştıran yaratıcı bir insandır.

Sporla kaynaşmış, yani kendisi spor yapma hakkını kullanan, yani kendisi de spor yapan kişidir (6). Basın görevlilerinin % 22'si okul, % 23'ü kulüp ve % 23'ü hem okul-kulüp takımlarında lisanslı olarak spor yapmıştır. Basın görevlilerinin sadece % 4'ü herhangi bir spor branşı ile ilgili antrenörlük ve hakemlik belgesine sahiptir (Şekil. 17). Basın görevlilerinin bildikleri spor dallarının oyun kuralları oranları incelendiğinde % 45'i bir branşa ait oyun kuralı, % 7'si iki spor branşına ait oyun kuralı, % 43'ü üç spor branşına ait oyun kuralı. %5'ü dört spor branşına ait oyun kuralı bildiklerini belirtmişlerdir (Şekil. 18).

Basının işlevlerinin başında bilgi - haber vermek gelmektedir. Bu işlevler kuramsal ve haber verme etiği açılarından belli ölçütlere dayanmalı ve belli özellikler taşımalıdır. Haber ölçütleri genel çizgileriyle hedef kitlenin ilgi ve bilgi düzeyi ile örtüşme, önemlilik, sadelik, açıklık, kesinlik, doğruluk olarak sıralanır (1). Haber ölçütleri daha ayrıntılı incelendiğinde ise zamanlama, yoğunluk, açıklık- netlik, kültürel uygunluk, okuyucu beklentilerine uygunluk, ani gelişme, devamlılık, sosyo - kültürel değerler gibi haber etmenleri ile haber ölçütleri aynı anda bulunmalıdır (9). Yaptığımız çalışmada spor haberi yapan basın mensuplarının hazırladıkları yazılar da belirtilen özellik ve ölçütlere uygun olarak bilgi - haber eyleminde benzerlik taşımaktadır. Ancak haber etmenleri ve haber ölçütlerinin tümünü içeren cevaplara rastlanamamıştır. Bu farklılığın nedeni olarak basın mensuplarının haber oluşturma sürecinde haber- bilgi verme özellik ve ölçütlerin önem sıralamasının farklılığından kaynaklanmış olacağı düşünülebilir (Şekil. 24).

Spor medyasında her gün pek çok etik sorunla karşılaşmaktayız. Sorun kaynağında yer alan uygulamaların büyük bir kısmı özgürlük, tarafsızlık, doğruluk, dürüstlük ve mahremiyet gibi kaçınılmaz olarak etik ile ilgili olan kavramların spor medyası çalışanları için yeterince benimsenip yaşama geçirilmemesinden kaynaklanmaktadır (10). Bu çalışmada katılımcıları yukarıda belirtilen etik kavramları, bilgi-haber verme işlevini haber oluşturma sürecinde doğruluk % 20, basın ilkeleri %12, tarafsızlık % 17, ilkel olma % 4, güncellik %19, fanatizm % 2 oranında ön planda tuttuklarını vurgulamışlardır (Şekil. 12).

Profesyonel bir gazeteci sorumluluğu, olayları tartma yeteneği eğitimi, deneyimi ve gözlemleri gerekli teknik bilgisi meslek onuru, meslek ölçütlerine uygunluğu olan gazetecidir (8). Basın mesleğine girişin düzenlenmesi başlığında verilen bu 2. maddenin b fırfası gereğince halen meslekte bulunanların bilgi ve görgülerini geliştirmeleri için basın organları ve basın teşekküllerinin meslek içi eğitime gereken önemi verilmelidir. Bu amaca uygun olarak meslek eğitimi konusunda gerekli çalışmalar yapılmalı ve meslek içi eğitim sürekli ve yaygın hale getirilmelidir (11). Yaptığımız çalışmada basın mensuplarının % 69'u sporla ilgili kuruluş ve derneklere üye oldukları, değişen kurallara yönelik bilgi edindikleri ve spor eğitim amaçlı kurslara katıldıklarını belirtmişlerdir (Şekil. 19,23).

Spor basın görevlilerinin özel hak olarak belirttikleri; ücretsiz ulaşım, spor müsabakalarına serbest giriş kartı, sağlık hizmetleri, basın haklarından yararlanma, ekonomik özgürlük, insan hakları, iş güvencesi ve sarı basın kartıdır özel haklardır. Bizce yukarıda belirtilen tüm bu istekler basın üyelerinin işlerini yapabilmeleri için gerekli olan temel ihtiyaçlardır. Özellikle ulaşım ve giriş kartı talebi haber oluşturacak basın görevlisi için hayati önem taşımaktadır. Çünkü; spor basın görevlisi müsabakaya ulaşmalı ve yerinde izleyebilmelidir. Spor basının işlevi bilgi - haber vermedir. İzlediği müsabaka ve sporu yorumlamaları, okuyucu ve izleyicilerin görmedikleri, anlayamadıklarını anlatmaları, diğer bir deyişle okuyucu ve izleyiciden fark-

lı şeyler söylemeleri gereklidir.

Gazetecilik para kazanmak milyoner olmak için seçilen bir meslek dalı değildir. Gazeteci olarak çalışacak kişi kamu sektöründeki bir görevin iş güvenliğini de kesinlikle bulmayacaktır. İş güvenliği arayan biri için çekici bir meslek değildir. Gazetecilik mesleği, başarılar devam ettiği sürece güvenli bir meslektir (8). Bu ifadeler spor gazetecisi içinde geçerli olduğunu yaptığımız çalışmada basın görevlilerinin özel hak olarak iş güvenliğini % 6 oranında talep etmeleri saptanmış bulunmaktadır (Şekil. 25).

Bilimsel kariyeri olan herkesin bir uzmanlık alanı olarak ön gördüğü spor yazarlığı en zor ve sıkıntılı işlerden biri olduğu halde hiçbir bilimsel kuruluştaki bu dalda formasyon verilmediği bilinmektedir. İletişim fakültesi mezunlarının bile bugün burun kıvrıldığı ve bin bir güçlük ile ikna edilerek spor yazarı yapılmaya çalışıldığı bir dönemden geçerken, medya bu kesimde yer alan spor yazarını nasıl yetiştirecektir sorusu sorulmaktadır (11). Çalışmada katılımcılar; spor basınına eleman yetiştirilmesinde üniversitelerin Basın-Yayın Bölümleri ile Beden Eğitimi Spor Bölümleri-Yüksek Okullarından bu alana hizmet edecek eğitilmiş personelin sağlanması için iş birliği yapmaları gerektiğini vurgulamışlardır.

Yaptığımız bu çalışma sonucunda; spor basın görevlilerinin nitelikli haber yazımında haber ölçütlerini kullanarak basın ilkelere uygun haber oluşturduklarını, kendilerini geliştirmeye dönük teknolojiden yararlanma ve uzmanlık gerekliliğini belirterek özel haklara daha fazla sahip olmak istediklerini vurgulamışlardır.

KAYNAKLAR

1. Kaya Y.; *Spor Medyasının İşlevleri ve İlgi Alanları. Uluslararası Spor ve Medya Sempozyumu Özet kitabı*, 105, 2000.
2. Çobanoğlu Y., Sayın, M., Çobanoğlu G.; *Spor Medyasının İşlevleri Ve İlgi Alanları. Uluslararası Spor Ve Medya Sempozyumu Özet kitabı*, 15, 2000.
3. Erkal., E. M.; *Sosyolojik Açısından Spor*, 1. Baskı, Milli Eğitim Basım evi, Ankara, 1986.
4. Şahin M., Durusoy E.A.; *Spor Medyasının İşlevleri Ve İlgi Alanları. Uluslar arası Spor Ve Medya Sempozyumu Özet kitabı*, 93, 2000.
5. Fişek, K.; *Devlet Politikası Ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi Dünyada-Türkiyede*, Ankara, Bağırgan Yayınevi, 39-46, 1998.
6. Erdemli A.; *Spor Medyasının Kimlik ve Sorumluluğu, Uluslararası Spor Ve Medya Sempozyumu Özet kitabı*, 35, 2000.
7. Marschand J.; *21. Yüzyılın Başında Spor Gazetecisi, Uluslararası Spor Ve Medya Sempozyumu, Özet kitabı*, 33, 2000.
8. Güneşsoy S.; *Gazeteciliğin Temel İlkeleri ve Tekniği*, Ankara İktisadi Ve Ticari İlimler Akademisi Gazetecilik Ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu Ankara, 42-99, 1979.
9. Mc Qual D., Sven W.; *Kitle İletişim Çalışmaları İle İletişim Modelleri, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık Ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Yayınları*, 1994.
10. Şahin M.; *Spor Medyasında Etik, Uluslararası Spor ve Medya Sempozyumu Özet kitabı*, 89, 2000.
11. Alasya H.S.; *Uluslar arası Spor ve Medya Sempozyumu Spor Yazarının Bugünü, Uluslararası Spor Ve Medya Sempozyumu Özet kitabı*, 95, 2000.